

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG CHUYÊN MÔN MÔN NGỮ VĂN CẤP THPT, NĂM HỌC 2024-2025

*(Kèm theo Công văn số 2946/SGDDĐT-GDTrH ngày 26/8/2024
của Sở Giáo dục và Đào tạo)*

Để triển khai nhiệm vụ năm học 2024 - 2025, Sở Giáo dục và Đào tạo hướng dẫn chuyên môn môn Ngữ văn, cấp trung học phổ thông một số nội dung sau:

A. NHIỆM VỤ CHUNG

1. Thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018¹ (CT GDPT 2018) đối với tất cả các khối lớp, trong đó tập trung chuẩn bị tốt các điều kiện triển khai CT GDPT 2018 đối với lớp 12 bảo đảm hoàn thành chương trình năm học và nâng cao chất lượng giáo dục THPT. Tổ chức đánh giá tổng kết việc triển khai thực hiện CT GDPT 2018 giai đoạn 2020 - 2025.

2. Thực hiện hiệu quả các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học, kiểm tra đánh giá nhằm phát triển phẩm chất, năng lực học sinh; đa dạng hóa hình thức tổ chức các hoạt động giáo dục tích hợp phát triển các kỹ năng cho học sinh.

3. Chú trọng công tác tập huấn, bồi dưỡng thường xuyên nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên.

4. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học, trong kiểm tra đánh giá.

B. MỘT SỐ NHIỆM VỤ CỤ THỂ

1. Xây dựng kế hoạch của tổ, nhóm chuyên môn bảo đảm hoàn thành chương trình năm học

Xây dựng kế hoạch dạy học môn học, kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục, kế hoạch giáo dục của giáo viên, kế hoạch bài dạy (giáo án) *theo định hướng tại* các phụ lục kèm theo Công văn số 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18/12/2020, trong đó đặc biệt lưu ý:

- Phát huy vai trò chủ động của cá nhân trong việc tổ chức dạy học, phù hợp với điều kiện thực tiễn, đáp ứng yêu cầu thực hiện hiệu quả các phương pháp dạy học tích cực nhằm phát triển phẩm chất, năng lực học sinh.

- Kế hoạch dạy học môn học, kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục của tổ chuyên môn và kế hoạch giáo dục của giáo viên phải thống nhất và bám sát theo định hướng tại phụ lục 1, 2, 3 kèm theo Công văn số 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18/12/ 2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

¹ Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018, Thông tư số 34/2020/TT-BGDĐT ngày 15/9/2020, Thông tư số 19/2021/TT-BGDĐT ngày 01/7/2021, Thông tư số 13/2022/TT-BGDĐT ngày 03/8/2022, Quyết định số 712/QĐ-BGDĐT ngày 09/02/2021 ban hành Chương trình giáo dục phổ thông môn Tiếng Hàn và Tiếng Đức - Ngoại ngữ 1, hệ 10 năm thí điểm.

+ Yêu cầu cần đạt trong kế hoạch dạy học phải bám sát, thể hiện được các nội dung cốt lõi trong yêu cầu cần đạt của Chương trình. Nguồn ngữ liệu (Sách giáo khoa) có thể khác nhau, nhưng yêu cầu cần đạt phải thực hiện theo yêu cầu cần đạt của Chương trình.

+ Chuyên đề (bài học) trong Kế hoạch dạy học chuyên đề lựa chọn có thể được lấy nguyên hoặc thiết kế lại phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường theo chương trình, sách giáo khoa nhưng phải bảo đảm được các yêu cầu cần đạt của Chương trình.

+ Kế hoạch giáo dục của giáo viên được xây dựng phù hợp với đối tượng học sinh, có thể thay đổi về thời lượng, trật tự bài dạy nhưng phải bảo đảm thực hiện đủ, đúng các bài dạy môn học, yêu cầu cần đạt của Chương trình và thống nhất thời điểm kết thúc theo Kế hoạch giáo dục môn học của tổ chuyên môn.

- Căn cứ Kế hoạch giáo dục nhà trường, tổ chuyên môn xây dựng kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục. Kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục của tổ chuyên môn phải xác định rõ mục tiêu giáo dục, các nội dung/hoạt động/nguồn lực giáo dục; thời gian thực hiện; dự kiến kết quả đạt được và kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện của một hoạt động giáo dục. Kế hoạch giáo dục của tổ chuyên môn được thống nhất trong tổ và phải được hiệu trưởng phê duyệt.

Xác định mục tiêu giáo dục, các nội dung/hoạt động/nguồn lực giáo dục; thời gian thực hiện; dự kiến kết quả đạt được và kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện của một hoạt động giáo dục.

Đối với các lớp chuyên Ngữ văn thực hiện Kế hoạch theo hướng dẫn của Bộ GDĐT

Việc dạy học và đánh giá với học sinh khuyết tật tham gia giáo dục hòa nhập thực hiện theo Thông tư số 39/2009/TT-BGDĐT ngày 29/12/2009 của Bộ GDĐT.

2. Đổi mới phương pháp dạy học, hình thức tổ chức dạy học

a) Đổi mới phương pháp dạy học

Tiếp tục thực hiện đổi mới phương pháp dạy học theo Công văn số 3175/BGDĐT-GDTrH ngày 21/7/2022 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Công văn số 2605/SGDĐT-GDTrH ngày 31/8/2022 của Sở Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá môn Ngữ văn ở trường phổ thông.

- Tăng cường việc phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh trong quá trình học tập môn Ngữ văn; phân biệt rõ các hình thức tổ chức hoạt động dạy học: Tổ chức hoạt động tiếp nhận, hình thành kiến thức; tổ chức hoạt động hình thành kỹ năng. Bảo đảm dành nhiều thời cho các hoạt động thực hành, vận dụng, trình bày, thảo luận để rèn luyện kỹ năng đọc, viết, nói, nghe và cảm thụ thẩm mỹ theo yêu cầu, mức độ với từng lớp học. Trong quá trình dạy học, giáo viên cần giao nhiệm vụ học tập rõ ràng, phù hợp với khả năng của học sinh; nêu cụ thể các yêu cầu về sản phẩm mà học sinh phải hoàn thành; chú trọng kiểm tra, đánh giá, hỗ trợ, động viên học sinh thực hiện nhiệm vụ học tập.

- Xây dựng kế hoạch bài dạy cung cấp cho học sinh kiến thức ngữ văn, phương pháp đọc, viết, nói và nghe; tổ chức thực hành, trải nghiệm tiếp nhận và vận dụng kiến

thức tiếng Việt, kiến thức văn học đáp ứng yêu cầu cần đạt của Chương trình, cụ thể:

Đối với kế hoạch bài dạy: Kế hoạch bài dạy phải thể hiện được nội dung tiến trình tổ chức hoạt động dạy của giáo viên. Kế hoạch bài dạy không nhất thiết phải đầy đủ các mục như định hướng tại phụ lục 4 kèm theo Công văn số 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18/12/ 2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Song nhất thiết phải xác định rõ yêu cầu cần đạt đúng với nội dung cốt lõi của Chương trình, tiến trình bài dạy có đủ 4 hoạt động: **Xác định vấn đề/nhiệm vụ học tập/Mở đầu; Hình thành kiến thức mới/giải quyết vấn đề/Thực thi nhiệm vụ đặt ra từ Hoạt động 1; Luyện tập; Vận dụng.**

Đối với dạy đọc: Xác định rõ mục đích giúp học sinh biết cách đọc và tự đọc hiểu được văn bản; thông qua đó hình thành phẩm chất, nhân cách học sinh. Coi ngữ liệu là phương tiện và việc tìm hiểu ngữ liệu là cách thức để hình thành, phát triển năng lực đọc hiểu văn bản. Trong quá trình tổ chức các hoạt động dạy học, bên cạnh việc giúp học sinh hiểu được nội dung và hình thức của văn bản, cần chú ý trang bị cho học sinh công cụ, cách thức để đọc hiểu các văn bản cùng thể loại hoặc loại hình với văn bản đang được học. Giáo viên có thể lấy một phần ngữ liệu trong bài dạy hướng dẫn học sinh vận dụng kiến thức bài học để đọc hiểu ngữ liệu hoặc đưa ra ngữ liệu mới cùng thể loại hoặc loại hình với những gợi ý, chỉ dẫn để giúp học sinh tự đọc hiểu qua đó nắm chắc kiến thức, hình thành kỹ năng. Tuy nhiên trong quá trình gợi ý, chỉ dẫn cần hết sức tránh lấy việc phân tích, bình giảng của mình để áp đặt hay thay thế cho những suy nghĩ của học sinh; tránh đọc chép và yêu cầu học sinh ghi nhớ kiến thức một cách máy móc. Việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm, hình thành kỹ năng đọc hiểu cho học sinh cần linh hoạt nhưng bảo đảm phải hướng đến được từng cá nhân học sinh. Gắn dạy đọc với các hoạt động dạy viết, nói, nghe, thực hành tiếng Việt và các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp phù hợp với từng lớp học.

Đối với dạy viết: Chú trọng yêu cầu học sinh hình thành ý tưởng, biết cách trình bày ý tưởng một cách mạch lạc, sáng tạo, có sức thuyết phục để qua đó rèn luyện tư duy và cách viết các kiểu văn bản. Tập trung vào yêu cầu hướng dẫn học sinh thực hiện các bước tạo lập văn bản. Ở mỗi bước, giáo viên có thể sử dụng, khai thác ngữ liệu minh họa một cách hợp lý giúp học sinh hiểu được đặc điểm hình thức, ngôn ngữ, phương thức biểu đạt của từng kiểu văn bản; từ đó, giúp học sinh hình thành kỹ năng viết của mình. Xây dựng và tăng cường sử dụng các bài tập dạy viết gắn với các tình huống thực tiễn và giả định để học sinh nhận thức được mối quan hệ giữa yêu cầu học viết trong nhà trường với nhu cầu tạo lập các sản phẩm viết trong đời sống. Chú ý đến yêu cầu cần đạt của Chương trình đối với dạy viết ở từng khối lớp, đặc biệt là yêu cầu cần đạt của khối 12.

3. Đổi mới cách đánh giá học sinh trong môn Ngữ văn

a) Việc đánh giá học sinh trong môn Ngữ văn cần đảm bảo nguyên tắc phát huy được những mặt tích cực của cá tính, trí tưởng tượng, năng lực ngôn ngữ, năng lực văn học, năng lực tư duy hình tượng và tư duy logic của học sinh.

b) Tập trung thiết kế và sử dụng các câu hỏi, bài tập theo hướng: giúp học sinh tiếp nhận kiến thức từ nguồn ngữ liệu trong bài học; yêu cầu học sinh vận dụng kiến

thức đã học và kỹ năng đọc, viết, nói, nghe vào bối cảnh và ngữ liệu mới; tạo cơ hội để học sinh khám phá những tri thức mới, đề xuất ý tưởng và tạo ra sản phẩm mới; gợi mở những liên tưởng, tưởng tượng, huy động được vốn sống vào quá trình đọc, viết, nói, nghe. Trong thiết kế và sử dụng các câu hỏi, bài tập cần nghiên cứu kỹ hệ thống câu hỏi trong các bộ sách giáo khoa, bám sát kiến thức, yêu cầu cần đạt của Chương trình.

c) Trong đánh giá kết quả học tập cuối học kì, cuối năm học, cuối cấp học, tránh dùng lại các văn bản đã học trong sách giáo khoa làm ngữ liệu xây dựng các đề kiểm tra đọc hiểu và viết để đánh giá chính xác năng lực học sinh, khắc phục tình trạng học sinh chỉ học thuộc bài hoặc sao chép nội dung tài liệu có sẵn.

d) Khuyến khích việc xây dựng và sử dụng các đề mở trong kiểm tra, đánh giá để phát huy cao nhất khả năng sáng tạo của học sinh. Xây dựng ma trận đề, đặc tả ma trận đề để bảo đảm tính thống nhất, công bằng, hạn chế tính chủ quan, cảm tính của người chấm. Khi nhận xét, đánh giá các sản phẩm của học sinh, cần tôn trọng và khuyến khích cách nghĩ, cách cảm riêng của học sinh trên nguyên tắc không vi phạm những chuẩn mực đạo đức, văn hóa và pháp luật.

4. Xây dựng và triển khai kế hoạch ôn thi tốt nghiệp THPT 2025

Trên cơ sở phân tích, đánh giá kết quả khảo sát môn ngữ văn lớp 11 năm học 2023-2024, các tổ bộ môn xây dựng kế hoạch ôn thi tốt nghiệp THPT năm 2025. Căn cứ vào các điều kiện về cơ sở vật chất, đặc điểm của đội ngũ giáo viên, học sinh nhà trường xác định thời lượng, nội dung và hình thức tổ chức ôn tập cho học sinh. Trong đó cần dành nhiều thời gian cho việc luyện tập, vận dụng những kiến thức đã học để phát triển năng lực, hình thành kỹ năng cho học sinh, đặc biệt là kỹ năng làm bài. Hết sức tránh việc dành nhiều thời gian cho tổ chức học lại kiến thức.

Có sự phân loại học sinh trong quá trình ôn tập. Xây dựng ma trận đề, đặc tả ma trận đề, tổ chức ôn tập theo ma trận đề một cách linh hoạt, phù hợp với từng đối tượng học sinh, bảo đảm tính vừa sức, hiệu quả trong quá trình tổ chức triển khai thực hiện kế hoạch ôn tập.

5. Tăng cường quản lý, chỉ đạo hoạt động dạy học môn Ngữ văn

a) Tổ bộ môn xây dựng kế hoạch dạy học môn Ngữ văn theo hướng dẫn tại Công văn [5512/BGDĐT-GDTrH](#) ngày 18/12/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Công văn số 4659/SGDĐT-GDPT ngày 31/12/2020 của Sở Giáo dục và Đào tạo về việc xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục của nhà trường; theo dõi, giám sát quá trình thực hiện đổi mới dạy học và kiểm tra, đánh giá trong môn Ngữ văn; tạo điều kiện thuận lợi và khuyến khích giáo viên tích cực, chủ động, sáng tạo trong dạy học và kiểm tra, đánh giá.

b) Tập trung đổi mới sinh hoạt chuyên môn của tổ, nhóm chuyên môn đối với môn Ngữ văn dựa trên Nghiên cứu bài học. Các tổ nhóm dành ít nhất 01 “ngày chuyên môn”/tháng để tập trung chỉ đạo việc lựa chọn nội dung, xây dựng các chủ đề dạy học và các chủ đề tích hợp nội môn Ngữ văn, liên môn. Mỗi khối lớp của từng trường xây dựng 1-2 chủ đề Ngữ văn/học kỳ và thực hiện dạy học theo chủ đề. Thời lượng của mỗi chủ đề

tương đương với thời lượng của nhóm bài. Tăng cường các hoạt động dự giờ để giáo viên có cơ hội chia sẻ kinh nghiệm trong dạy học môn Ngữ văn theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh. Tăng cường các hoạt động trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm về xây dựng kế hoạch dạy học môn Ngữ văn thông qua hội nghị, hội thảo, học tập, giao lưu giữa các nhà trường nhằm đáp ứng yêu cầu của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Tổ chức tốt các chuyên đề cấp trường, cấp cụm. Tích cực đóng góp cho phong trào “Nhà trường cùng chung tay phát triển, thầy cô cùng sẻ chia trách nhiệm”. Tham gia đầy đủ, hiệu quả các chuyên đề môn học do Sở Giáo dục và Đào tạo tổ chức.

c) Tổ chuyên môn chủ động rà soát đội ngũ, tham mưu với Ban giám hiệu bố trí sắp xếp để đảm bảo về số lượng, chất lượng, cân đối về cơ cấu GV môn Ngữ văn. Tăng cường công tác kiểm tra để điều chỉnh những sai sót, lệch lạc, nhất là việc xây dựng và thực hiện tự chủ về kế hoạch giáo dục và kế hoạch dạy học của môn; biến quá trình kiểm tra thành tự kiểm tra, tự đánh giá của GV trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy của mình.

Trên đây là Hướng dẫn nhiệm vụ năm học môn Ngữ văn cấp THPT. Phòng GDTrH yêu cầu tổ bộ môn các nhà trường triển khai thực hiện đầy đủ, nghiêm túc hướng dẫn này trong năm học 2024-2025. Trong quá trình thực hiện, nếu có vướng mắc, báo cáo về phòng GDTrH để cùng phối hợp, giải quyết./.
